Curr Res Educ (2015), 1(1) • 23-32

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersine İlişkin Görüşleri

Murat ÇALIŞOĞLU[1]

[1]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ağrı, Türkiye

Öz

Bu çalışma sınıf öğretmeni adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (ÖTMT) dersine yönelik görüşlerini belirlemek için yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. ÖTMT dersi ile ilgili görüşleri belirlemek için dört sorudan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları sınıf öğretmenliğinin beklediklerinden zor bir meslek olduğunu, ÖTMT dersinin konuların kavratılmasında önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi, konu anlatımı, öğretmen adayı

Opinion of Preservice Elementary Teachers about the Instructional Technologies and Material Development Course

Abstract

This study was prepared to determine the opinion of preservice elementary teachers about the Instructional Technologies and Material Development Course. As one of the methods of qualitative researches, Phenomenologic Scientific Pattern was used in this study. The interview form containing four questions was prepared to determine the opinions about the course. Preservice teachers stated that elementary school teaching is a difficult profession and the course is essential to realize the issues.

Keywords: Instructional Technologies and Material Development Course, Lecture, Preservice Elementary Teacher.

Sorumlu Yazar: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ağrı, Türkiye
mcalisoglu@gmail.com

1. Giriş

Günümüzde mesleki çeşitlilik ve bu çeşitliliğin beraberinde getirdiği mesleki uzmanlık, eğitimin önemini gün geçtikçe arttırmaktadır. Bu durum bireylerin meslekleri ile ilgili bilgileri öğrenmeleri ve iş yaşamında meslekleri ile ilgili yeniliklere uyum sağlayabilmeleri için yeterli bir eğitim almalarını zorunlu hale getirmiştir.

Ülkelerin nitelikli insan gücünü karşılayacak bireyleri yetiştirme konusunda büyük bir sorumluluk üstlenmiş olan öğretmenlerin, gelecek nesilleri yetkin bir şekilde yetiştirebilmeleri için kendilerinin de yetkin olarak yetişmeleri gerekmektedir (Gültekin, 2002). Bu da ancak öğretmenlik meslek bilgisi derslerini iyi bir şekilde öğrenmeleri ve bunları hayata geçirmeleriyle mümkün olacaktır. Nitelikli ve verimli bir eğitim için eğitim programlarının ayrılmaz bir parçası olan ders araç-gereçlerinden faydalanmak son derece önemlidir (Nalçacı ve Ercoşkun, 2005). Araç-gereç ve materyallerin öğretimdeki yeri ve önemi Yalın (2002) ve Şimşek (2002) tarafından aşağıdaki şekilde özetlemektedirler. Araç-gereç ve materyaller;

1. Çoklu öğrenme ortamları sağlarlar.
2. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar.
3. Dikkat çekerler.
4. Hatırlamayı kolaylaştırırlar.
5. Soyut şeyleri somutlaştırırlar.
6. Zamandan tasarruf sağlarlar.
7. Güvenli gözlem yapma imkânı sağlarlar.
8. Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlarlar.
9. İçeriği basitleştirerek anlaşılmalarını kolaylaştırırlar.
10. Öğrenmeyi kalıcı hale getirir.
11. Sözcük gelişimine katkı sağlar.

Etkili bir eğitim sunmak için görsel ve işitsel materyalleri kullanmak öğretim sürecinin vazgeçilmezi haline gelmiştir (Koşar ve Çiğdem, 2003).

Öğretimin her kademesinde bu etkililiği sağmak konusunda en büyük görev elbette ki öğretmenlere düşmektedir. Ders etkinliklerini planlayan yetkin öğretmenlerin derslerinde öğrenciye hitap edebilen araç-gereçler kullanmaya özen gösterdikleri bilinen bir gerçektir. Anlatılanların somutlaştırılması ancak bu yolla sağlanabilmektedir. Öğretmenlerden beklenen, mesleki yaşamlarında öğrenmelerin kalıcı olması adına etkili öğrenme ortamları hazırlayabilmeleri, öğretim etkinlikleri esnasında ders araç-gereçlerini verecekleri mesajlara uygun olarak seçip kullanabilmeleridir. Kimi zaman da ulaşamadıkları bu ders materyal ve modellerini bizzat kendilerinin yapma becerilerine sahip olmalarıdır (Kolburan Geçer, 2010). Fakat bazı öğretmenlerin, ellerinde bulunan en temel ders gereçlerini dahi kullanmaktan çekindikleri görülmektedir (Küçükahmet, 1995). Bunun nedenlerinden biri, öğretmenlerin mezun oldukları okullarda bu araç-gereçleri yeterince tecrübe edip, yetkin şekilde kullanma becerisi geliştirememiş olmaları olabilir (Öztürk ve Oltuoğlu, 2003). Oysaki öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının sınıf içinde etkin öğretim yapabilmeleri için, eğitim teknolojisi kullanımı ile ilgili becerileri kazanmaları ve bu becerileri de sınıfta etkin bir şekilde uygulayabilmeleri gerekmektedir (Varank ve Ergün, 2005). Bu becerileri kazandırmak için "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG)" dersi süreç içinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Türkiye'de öğretmen adaylarını yetiştiren Eğitim Fakültelerinin lisans programlarının ilk yıllarında öğrencilere genel kültür, konu alanı ve öğretmenlik meslek bilgileri birbirlerinden bağımsız olarak verilmektedir. Aday öğretmenler, daha sonra almış oldukları bu ders ile öğretim teknolojilerinin kullanımlarını ve materyal geliştirmeyi öğrenirler. Öğretmen adaylarından son sınıfa geldiklerinde Öğretmenlik Uygulaması dersinde alan bilgilerini aktarırken meslek bilgisi ile öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme bilgilerini bütünleştirerek uygulama yapmaları beklenir. Nitelikli öğretmen olarak yetişmek için bu önemli bir öğedir. Öğretmen adayları ÖTMG dersini aldıktan sonra bilgilerini daha etkili, çekici ve verimli bir biçimde sunabilme yeterliliği kazanmaktadırlar (Gündüz ve Odabaşı, 2004).

ÖTMG dersi, öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğini icra ederken öğrenme-öğretme süreçlerinde, bilişsel, fiziksel ve duyuşsal tutum ve davranışları öğretim teknolojilerinden ve materyallerden yararlanarak kazandırmayı hedeflemekte (Karataş ve Yapıcı 2006), çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin geliştirilmesi ve çeşitli nitelikteki materyallerin değerlendirilmesi konusunda bilgiler vermektedir. Bu ders sayesinde, öğretmen adayları, öğrenci için öğrenmeyi daha zevkli hale getirmeyi, soyut kaldığı için öğrenilmesi güçleşen noktaları, yaparak yasayarak öğrenmenin zevkini materyallerden yararlanarak anlaşılır hale getirmenin mümkün olduğunu öğrenebilmektedir. Derste bir yandan çeşitli öğretim teknolojilerini öğrencilere tanıtmak, verecekleri mesaja uygun ortamları düzenlemede onlara rehberlik etmek diğer yandan öğretmen olduklarında ellerindeki olanaklar ile öğretim materyalleri geliştirmelerine yardımcı olmak hedeflenmektedir. Öğretmen adayları ders kapsamında çeşitli materyaller hazırlamakta ve materyal geliştirme sürecini arkadaşlarıyla birlikte paylaşmaktadırlar. Öğrenciler kendi hazırladıkları materyallerle birlikte diğer materyal örneklerini de görme fırsatı elde etmektedirler (Kolburan Geçer, 2010).

Günümüz sınıf öğretmeni adayları, ders anlatımları esnasında kullanacakları materyaller ile ilgili genellikle, hazır bulunan ve bir yerden temin edilen araç-gereçler şeklinde bir düşünceye sahiptirler. Oysa ülke geneli düşünüldüğünde, sadece şehir merkezleri değil en ücra köylerde dahi gerçekleştirilen ilkokul eğitimi bu hazırcı zihniyete pek imkân vermemektedir. Bu noktada devreye giren ÖTMG dersi, aslında öğretmenlerimizden bu imkânsızlıkları kendi çaba ve emekleriyle ortadan kaldırmalarını amaçlamaktadır.

ÖTGM dersine yeni başlayan her öğretmen adayından asıl istenen şey, kendi potansiyellerini kullanarak, göreve başladıklarında kendi mesleklerini icra esnasında etkin şekilde kullanacakları bir takım becerileri önceden deneyimleyip görerek ve yaşayarak öğrenmeleridir. Bu öğrenme; öğretmen adaylarının fikir, yaratıcılık ve el becerilerini devreye sokmalarıyla gerçekleşmektedir.

Her yeniden yaratım süreci sancılı olmaktadır. Daha önce böyle bir deneyim yaşamamış olmak elbette ki bu zorluğun asıl kaynağıdır. Şahin Yanpar ve Yıldırım (1999) materyal hazırlama sürecine başlayan öğretmen adaylarının dikkat etmeleri gereken ilkeleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğretim materyali basit, sade ve anlaşılabilir olmalıdır.
2. Öğretim materyali dersin ve konunun hedeflerine uygun seçilmeli ve hazırlamalıdır.
3. Öğretim materyali, dersin konusunu oluşturan bütün bilgilerle değil, önemli ve özet bilgilerle donatılmalıdır.
4. Öğretim materyalinde kullanılacak görsel özellikler (resim, grafik, renk vb.) materyallerin önemli noktalarını vurgulamak amacıyla kullanılmalı, aşırıya kaçılmamalıdır.
5. Öğretim materyalinde kullanılan yazılı metinler, görsel-işitsel öğeler, öğrencinin pedagojik özelliklerine uygun olmalı ve öğrencinin gerçek hayatıyla tutarlılık göstermelidir.
6. Öğretim materyali, öğrenciye alıştırma ve uygulama imkânı sağlamalıdır.
7. Öğretim materyali mümkün olduğunca gerçek hayatı yansıtmalıdır.

8. Öğretim materyali her öğrencinin erişimine ve kullanımına açık olmalıdır.
9. Materyaller sadece öğretmenin rahatlıkla kullanabildiği türden değil, öğrencilerin de kullanabileceği düzeyde basit olmalıdır.
10. Zaman içinde tekrar kullanılacak materyaller dayanıklı hazırlanmalı, bir defalık kullanımlarda zarar görmemelidir.
11. Hazırlanan öğretim materyalleri, gerektiği takdirde, kolaylıkla geliştirilebilir ve güncelleştirilebilir olmalıdır.

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi ile ilgili çeşitli branşlardaki öğretmen adayları ile yapılan çalışmalar dikkat çekmektedir. Alım (2015) coğrafya öğretmeni adaylarına yaptığı çalışmada, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG) Dersinin Önemi ve Öğretim Sürecine İlişkin Öneriler (2007) ve "Coğrafya Dersleri İçin Materyal Tasarımı" (2012) yayınlarını tamamlayıcı üçüncü bir çalışmada (2015) öğretmen adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme/Tasarımı dersi ile ilgili kazanımlara ulaşma durumlarını belirmeye çalışmışken, Bektaş, Nalçacı ve Ercoşkun, (2009) çalışmalarında sınıf öğretmeni adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal Geliştirme/Tasarımı dersinin kazanımlarına ilişkin görüşlerini çeşitli değişkenler açısından incelemişlerdir. Yaman (2007), Türkçe öğretmeni adaylarının ÖTMG dersi bağlamında Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin yeterlilik ve algılarını ortaya koymuş; Sevim (2014) Türkçe ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada Disiplinlerarası Materyal Geliştirme sürecinin öğretmen adaylarının öğretim tasarımı başarılarına ve üstbilişsel farkındalıklarına etkisini incelemiş üstbilişsel farkındalıkta anlamlı bir fark bulmuştur. Özer, Tunca (2014) ise yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının materyal hazırlama ve kullanmaya yönelik görüşleri belirtilmiş materyal kullanımının önemi vurgulanmıştır.

Literatürde sınıf öğretmeni adayları ile yapılan çalışmaların sayısının az olduğu söylenebilir. Bu çalışma literatüre sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini ortaya koyarak katkı sağlayacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma 2012-2013 ders yılı bahar döneminde Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 2. sınıf öğrencilerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG) dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma öncesinde öğrenciler İlköğretim 1-5. sınıf kılavuz kitaplarından faydalanarak hazırladıkları ders sunumlarını ÖTMG dersinde sunmuşlardır. Öğrenciler sunumları sırasında hazırlık, sınıf yönetimi, materyal seçimi, ölçme değerlendirme yönleriyle değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Çalışmada 84 öğrencinin görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

1. Konu seçiminizde nelere dikkat ettiniz?
2. Konu anlatımlarınızda en çok zorlandığınız noktalar nelerdir?
3. Konu anlatımlarınızda kendinizde gördüğünüz eksiklikler nelerdir?
4. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinin size katkıları oldu mu? Cevabınız evet ise nelerdir?

2. Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu görüşme sırasında irdelenecek sorular veya konular listesini

kapsamaktadır. Bu yöntemde görüşme formu, değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 2. sınıflarında öğrenim gören 48 erkek ve 36 kız toplam 84 öğrenci oluşturmuştur.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından literatür desteği ile hazırlanmış olan görüşme formu ile toplanmıştır. Form hazırlanmadan önce literatür taranmış benzer çalışmalarda kullanılan sorulardan ve araştırmacının önemli gördüğü konularla ilgili sorulardan madde havuzu oluşturulmuştur. Bu madde havuzundaki sorulardan benzer olanlar birleştirilmiş amaca uygun görülmeyenler çıkarılmış ve uzman görüşüne sunulmuştur. Son şekli verilen form araştırmada kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Görüşmede öğretmenlere 4 soru yöneltilmiş ve cevapları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bulguların analizinde frekans değerlerinden faydalanılmıştır.

3. Bulgular

3.1. "Konu seçiminizde nelere dikkat ettiniz?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 1'de "Konu seçiminizde nelere dikkat ettiniz?" araştırma sorusuna ilişkin çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları tarafından verilen cevaplar görülmektedir.

Tablo 1. *"Konu seçiminizde nelere dikkat ettiniz?" Sorusuna İlişkin Bulgular*

Konu seçimi	**Frekans**
Daha az heyecan duyacağım bir konu	25
Dikkati toplayabilecek bir konu	18
Öğrenciye düzeyine göre bir konu	18
Kullanılabilen materyalin çokluğuna göre bir konu	15
Daha iyi anlatabileceğim bir konu	8
Toplam	84

Tablo 1'de çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 25'i konu anlatırken daha az heyecanlanacakları bir konu seçtiklerini, 18'i anlattıkları konunun dikkat çekiciliğini göz önüne aldıklarını, 18'i konu seçimlerinde anlattıkları konunun öğrenci düzeyine uygunluğunu göz önüne aldıklarını, 15'i ise konu anlatımları sırasında kullanabilecekleri materyal sayısının çokluğuna göre, 8'i anlatacakları konuyu seçerken daha iyi anlatabileceklerini düşündükleri bir konu seçtiklerini ifade etmişlerdir.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö8 kodlu öğretmen adayı konu seçiminde dikkat ettiği hususlar hakkında "daha iyi anlatabileceğime inandığım konuyu seçmeye çalıştım", Ö14 kodlu öğretmen adayı "sevdiğim bir konuyu almak istedim ve bu sayede daha iyi anlatabilirim diye düşündüm" şeklinde görüş bildirirken Ö2 kodlu öğretmen adayı "daha az heyecan yaratacak konuları seçtim", Ö26 kodlu öğretmen adayı "konu seçiminde sınıfa anlatırken rahat ve kolay anlatabileceğim bir konu seçtim", şeklinde görüş bildirmiştir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö59 kolu öğretmen adayı "Öğretici olmasına dikkat ettim. Renkli ve cıvıl cıvıl olması önemliydi. Çünkü renkli olunca öğrencinin daha çok hoşuna gider.", Ö82 kodlu öğretmen adayı "Öğrencilere nasıl faydalı olurum ve konu anlatırken öğrencilerin dikkatini nasıl toplarım diye düşündüm" şeklinde görüş bildirirken Ö4 kodlu öğretmen adayı

"Dikkatleri toplayabilecek bir konu seçtim" şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca Ö12 kodlu öğretmen adayı "İlköğretim öğrencilerinin anlama kapasitelerine göre konu seçtim", Ö52 "Çocukların seviyesi ve ilgi alanlarına göre konu seçimime dikkat ettim" şeklinde görüş bildirirken Ö40 "Konu anlatımını destekleyecek materyallerin çok olması ve sevdiğim bir ders konusu olmasına dikkat ettim", Ö18 "Çok fazla görsellik kullanabileceğim bir konu seçtim" şeklinde görüş bildirmiştir.

3.2. "Konu anlatımlarınızda en çok zorlandığınız noktalar nelerdir?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 2'de "Konu anlatımlarınızda en çok zorlandığınız noktalar nelerdir?" araştırma sorusuna ilişkin çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları tarafından verilen cevaplar görülmektedir.

Tablo 2. *"Konu anlatımlarınızda en çok zorlandığınız noktalar nelerdir?" Sorusuna İlişkin Bulgular*

Anlatımda Zorlanılan Noktalar	**Frekans**
Materyal bulma ve slaytlar ile ilgili sıkıntılar	22
Seviyeye inememek, hitap grubunun ilkokul öğrencisi olmadığını bilmek	17
Dil ve anlatım	14
Heyecan ve çekingenlik	12
Etkili olabilmek	10
Derse giriş	9
Toplam	84

Tablo 2'de çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 22'si konularını anlatırken materyal bulmakta zorlandıkları ve slayt ile ilgili sıkıntı yaşadıkları, 17'si konu anlatırken seviyeye inemediklerini, hitap ettikleri grubunun ilkokul öğrencisi olmadığını bildiklerinden dolayı zorlandıklarını, 14'ü konularını anlatırken dil ve anlatım hususunda zorlandıkları, 12'si konu anlatımları sırasında heyecanlandıkları, 10'u konu anlatımları sırasında etkili olamadıkları ve 9'u da derse giriş konularında zorlandıkları görülmüştür.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö6 kodlu öğretmen adayı konu anlatırken zorlandığı noktalar hakkında "Heyecanımı yenememek en zorlandığım nokta", Ö14 kodlu öğretmen adayı "İlk kez bir sınıf eşliğinde konu anlatıyor olmanın verdiği çekingenlik" şeklinde görüş bildirirken Ö26 kodlu öğretmen adayı "Yeterli araç-gereç bulmada ve sınıfa uygulattırmada sıkıntı yaşadım", Ö46 kodlu öğretmen adayı "Slayt hazırlamada zorlandım", şeklinde görüş bildirmiştir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö8 kodlu öğretmen adayı "Öğreticinin anlayamayacağı kavramları ifade etmek ve slaytı onların seviyelerine göre hazırlama konusunda çok zorlandım", Ö83 kodlu öğretmen adayı "Konu anlatımında en çok zorlandığım nokta, sürekli üniversite düzeyinde ders anlattığımız için sınıfa karşı seviyeyi düşürmede zorlandım. Örneğin çocuklar diye hitap etmek çok garip geldi bana" şeklinde görüş bildirirken, Ö65 kodlu öğretmen adayı "Hızlı konuşmam ve bazen sesimin kısılması zorluyor beni", Ö81 kodlu öğretmen adayı "En çok zorlandığım nokta bazı Türkçe kelimeleri telaffuz edememedi. Yani herhangi bir yörenin değil de İstanbul Türkçesi konuşmakta çok zorlandım" şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca Ö76 kodlu öğretmen adayı "Verdiğim örnekleri pek somutlaştıramadım bu nedenle konu anlatımım çok fazla etkili olmadı", Ö80 kodlu öğretmen adayı "Yaptığım çalışma ile acaba öğrencilere yararlı ve faydalı olabilir miyim düşüncesi beni oldukça zorladı" şeklinde görüş bildirirken, Ö23 "En çok konuya başlama konusunda zorlandım. Aklımda hep nasıl başlasam, nasıl giriş yapsam diye sorular vardı. Fakat konuya başlayınca gerisi geliyormuş", Ö64 "Önceden planladığım gibi konuya giriş yapamamam oldu" şeklinde görüş bildirmiştir.

3.3. "Konu anlatımlarınızda kendinizde gördüğünüz eksiklikler nelerdir?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 3'te "Konu anlatımlarınızda kendinizde gördüğünüz eksiklikler nelerdir?" araştırma sorusuna ilişkin çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları tarafından verilen cevaplar görülmektedir.

Tablo 3. *"Konu anlatımlarınızda kendinizde gördüğünüz eksiklikler nelerdir?" Sorusuna İlişkin Bulgular*

Eksik Görülen Konular	**Frekans**
Konuya hakimiyet, diksiyon bozukluğu ve kendimi ifade edememek	34
Heyecan	21
Motivasyon ve sınıf hakimiyeti	12
Eksik hazırlanmak	10
Aşırı bilgi yüklemek	5
Yanlış konu seçimi	2
Toplam	84

Tablo 3'te çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 34'ü konu anlatımlarında konuya hakimiyet, diksiyon bozukluğu ve kendini ifade edememe konularında kendilerini eksik gördükleri, 21'i konu anlatırken heyecanlarını kontrol etme noktasında eksik oldukları, 12'si konularını anlatırken kendilerini motivasyon ve sınıf hakimiyeti konularında eksik gördükleri, 10'u konu anlatımlarında kendilerinde gördükleri eksikliğin konuyu eksik hazırlamak olduğu, 5'i anlatacakları konularda aşırı bilgi verme eğiliminde oldukları ve 2'si de konu seçimlerinde eksiklikleri olduğunu dile getirdikleri görülmektedir.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö1 kodlu öğretmen adayı konu anlatırken karşılaştığı eksiklikler hakkında "Konuyu iyi hazırlamadığımı ve eksiklerimi telafi edebileceğimi fark ettim", Ö7 kodlu öğretmen adayı "sınıf içerisinde sabit bir noktada durmam ve slaytımın konu anlatımıma çok elverişli olmaması eksik anlatımlara neden oldu. Ayrıca materyalimin de olmaması büyük bir eksiklikti" şeklinde görüş bildirirken Ö12 kodlu öğretmen adayı "tek bir bireye odaklanmam yani bütün sınıfa hitap edememem en önemli eksikliğimdi", Ö9 kodlu öğretmen adayı "Sınıfı motive edemedim yani motivasyonu tam anlamıyla sağlayamadım", şeklinde görüş bildirmiştir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö19 kodlu öğretmen adayı "Slaytlarım çok uzun ve karmaşık olmuştu. Ayrıca gerekli gereksiz her şeyi yazdığımı sonradan fark ettim", Ö52 kodlu öğretmen adayı "Slaytımın yazı ile dolu olması" şeklinde görüş bildirirken, Ö50 kodlu öğretmen adayı "Konuya hâkim olamamam kesinlikle benim en büyük eksikliğimdi", Ö69 kodlu öğretmen adayı "Diksiyon konusunda bu güne kadar bir sorunumun farkında bile değildim. Benim için en büyük sorun diksiyonmuş" şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca Ö44 kodlu öğretmen adayı "Konu anlatırken çok heyecanlandım", Ö17 kodlu öğretmen adayı "Heyecanımı yenememe! " şeklinde görüş bildirirken, Ö42 "Konu seçiminde çok büyük hata yaptım. İlk defa bu şekilde tahtaya çıkıp konu anlatacağım için keşke daha rahat bir konu seçseydim.", Ö51 "Yanlış konu seçtim ve istediğim şekilde anlatamadım" şeklinde görüş bildirmiştir.

3.4. "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım dersinin size katkıları oldu mu? Cevabınız evet ise nelerdir?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 4'te "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım dersinin size katkıları oldu mu? Cevabınız evet ise nelerdir?" araştırma sorusuna ilişkin çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları tarafından verilen cevaplar görülmektedir.

Tablo 4'te çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 53'ü bu ders ile mesleki bilgi kazandığı, 12'si güven duygusu kazandığı, 11'i öğrenci seviyesine inebilme becerisi edindiği, 8'i de el becerilerinin geliştiği görülmüştür.

Tablo 4. "*Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarım dersinin size katkıları oldu mu? Cevabınız evet ise nelerdir?" Sorusuna İlişkin Bulgular*

Katkı Boyutu	**Frekans**
Mesleki bilgi edindim.	53
Güven duygusu kazandım.	12
Öğrenci seviyesine inebilme becerisi edindim.	11
El becerilerim gelişti.	8
Toplam	84

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö13 kodlu öğretmen adayı konu anlatırken zorlandığı noktalar hakkında "Çocuğa konuyu nasıl daha iyi anlatabilirim ve nasıl iyi bir öğretmen olunur onu öğrendim.", Ö35 kodlu öğretmen adayı "Öğretmenliğin ne kadar önemli ve ne kadar özen ve önem verilmesi gereken bir meslek olduğunu öğrendim" şeklinde görüş bildirirken, Ö71 kodlu öğretmen adayı "materyal tasarlamak, ileride öğretmenlik yaşantımızda materyal hazırlama konusunda bize yardımcı oldu diye düşünüyorum", Ö12 kodlu öğretmen adayı "El becerilerimin gelişmesi konusunda bana yardımcı olduğunu düşünüyorum", şeklinde görüş bildirmiştir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarından Ö49 kodlu öğretmen adayı "İleride öğretmen olduğumda soyut konuları öğrencilere nasıl anlatacağım öğrendim diyebilirim", Ö78 kodlu öğretmen adayı "Öğrencilere bir konuyu onların seviyelerine uygun şekilde anlatabilmem için materyal kullanmam gerektiğini öğrendim." şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca Ö31 kodlu öğretmen adayı "Her şeyden önemlisi güven duygusu kazandık" şeklinde görüş bildirirken Ö53 "Topluluk karşısında ilk sınavımı verdim ve bu bana güven duygusu kazandırdı" şeklinde görüş bildirmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 25 tanesi "Konu seçiminizde nelere dikkat ettiniz?" araştırma sorusuna konu seçimlerinde daha az heyecan duyacakları bir konu seçtiklerini ifade etmişlerdir. Bir topluluk önünde ilk defa böyle bir tecrübe yaşayacak olmaları öğretmen adaylarında bu tür düşüncelere yol açmaktadır. Öyle ki daha süreç başlamadan yani anlatacakları konuyu seçim aşamasında, bu heyecanı göz önünde bulundurmaktadırlar. Baştürk (2009) yapmış olduğu çalışmada öğretmen adaylarının 21'i ders anlatımları esnasında heyecan etkenini dikkate aldıklarını ortaya koymuştur.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 22'si "Konu anlatımlarınızda en çok zorlandığınız noktalar nelerdir?" sorusuna, anlatımları sırasında en çok materyal bulma ve slayt hazırlama ile ilgili sıkıntılar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Dersin kalıcı ve anlamlı öğrenmelere fırsat verebilmek için ders araç gereçlerden faydalanmak oldukça önemlidir. Ders araç gereçlerinin kolay öğrenme ortamları hazırlamaları yanında, ders öğretmeninin işini de büyük ölçüde kolaylaştırdıkları bilinen bir gerçektir. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğinin henüz teorik kısmında bulunmalarından dolayı, bu tür zorluklar yaşamaları beklenen bir durumdur. Bural (2010) yapmış olduğu çalışmada çalışmaya katılan öğretmen adaylarının %24'ünün etkinlikleri esnasında materyal eksikliklerinden kaynaklı sorunlar yaşadığını ortaya koymuştur.

Öğretmenlik mesleği bir birikim mesleğidir. Zaman içerisinde kazanılan tecrübeler doğrultusunda mesleki yeterlilikte bir artış olması beklenmektedir. Bu mesleki yeterliliği oluşturan öğelerden biri de muhakkak ki öğretim esnasında anlatılan konulara hâkim olabilme yetisidir. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının 34'ü konu anlatımlarında kendilerinde gördükleri en büyük eksikliğin, konuya hâkimiyet noktasında olduğunu dile getirmişlerdir. Erduran Avcı ve Bayrak (2013) yaptıkları çalışma sonucunda elde ettikleri bulgulara göre öğretmen adaylarının %42,85'i konu alanına hâkim olma noktasının önemine vurgu yapmışlardır.

"Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme" dersi ile öğretmen adaylarının teknoloji ile derslerini bütünleştirmeleri hedeflenmektedir. Asıl amaç ise dersin etkili ve verimli bir şekilde işlenmesidir. ÖTMG dersinde öğretmen adaylarına kazandırılan bilişsel, duyuşsal ve devinişsel niteliklerin öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında teknolojiyi öğretimle bütünleştirmelerinde önemli ölçüde hizmet edeceği beklenmektedir (Gündüz ve Odabaşı, 2004). Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının 53'ü ÖTMG dersinin kendilerine mesleki bilgi edinme konusunda yarar sağladığı görüşünü bildirmişlerdir. Kolburan Geçer (2010) öğretmen adaylarıyla yapmış olduğu çalışma sonucunda, çalışmaya katılan öğretmen adaylarının tamamının ÖTMG dersinin mesleki açıdan kazanım sağladığı fikrinde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5. Öneriler

Literatür incelendiğinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinin sınıf öğretmenliği bölümünün ana derslerinden biri olduğu görülmektedir. Ancak bu dersin daha verimli işlenmesi için dersi yürüten öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarına ilkokul programından (özellikle mihver dersler) seçilecek bir konu vererek hazırladıkları materyal ve teknolojik altyapıyla (slayt) sunmalarının istenmesi öğretmen adaylarının deneyim kazanmalarında yararlı olabilir.

Değerlendirme aşamasında ise dersi yürüten öğretim elemanının anlatılan konunun seviyeye ne kadar uygun olduğunu belirleyebilmesi gerekmektedir. Bu da dersi yürüten öğretim elemanının birkaç yıl sınıf öğretmenliği yapmış olma zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Öğretim elemanının böyle bir tecrübesi yoksa sınıf öğretmenliği yapan mastır veya doktora öğrencilerinden yararlanılabilir.

Kaynakça

Alım, M. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG) dersinin önemi ve öğretim sürecine ilişkin öneriler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, *12*(17) 243-262.

Alım, M. (2012). Coğrafya dersi için materyal tasarımı. *Doğu Coğrafya Dergisi*, *17*(27) 73-84.

Alım, M. (2015). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı/geliştirme dersinde elde ettikleri kazanımlar. *Doğu Coğrafya Dergisi, 20*(33), 1-10.

Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi, *İlköğretim Online*, *8*(2), 439-456.

Bektaş, F., Nalçacı, A. ve Erçoşkun, H. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme/Tasarımı" dersinin kazanımlarına ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, *2*(2), 19-31.

Bural, B. (2010). *Zihin engelliler öğretmenliği öğretim uygulaması dersinde karşılaşılan güçlüklerin öğretmen adayları açısından değerlendirilmesi (Konya İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Erduran, Avcı, D. ve Bayrak, E.B. (2013). Öğretmen adaylarının senaryo temelli öğrenmeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi: Bir eylem araştırması. *İlköğretim Online*, *12*(2), 528-549.

Gültekin, M. (2002). Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi kapsamında ilköğretime öğretmen yetiştirme. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *12*(1-2), 49-65.

Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET), 3*(1), 43-48.

Karataş, S. ve M. Yapıcı (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin işlenişi ve uygulama örnekleri. *Afyonkarahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8*(2), 311-325.

Kolburan Geçer, A. (2010). Teknik öğretmen adaylarının öğretim teknolojisi ve materyal geliştirme dersine yönelik deneyimleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. 7*(2), *1-25.*

Koşar, E. ve Çiğdem, H. (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Küçükahmet, L. (1995). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (6 Baskı). Ankara: Gazi Büro Kitapevi.

Nalçacı, A. ve Ercoşkun, M.H. (2005). İlköğretim sosyal bilgiler dersinde kullanılan materyaller. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 141-154.

Özer, Ö. ve Tunca, N. (2014). Öğretmen adaylarının materyal hazırlama ve kullanmaya yönelik görüşleri. *Route Educational and Social Science Journal, 1*(3), 214-229.

Öztürk, C. ve Oltuoğlu, R. (2003). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller* (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Sevim, O., (2014), Disiplinlerarası materyal geliştirme sürecinin Türkçe öğretmen adaylarının öğretim tasarımı başarılarına ve üstbilişsel farkındalıklarına etkisi. *International Peridical For The Language, Literature and History of Turkish or Turkic, 9*(9), 897-913.

Şahin, Yanpar, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şimşek,, N.(2002). *Öğretmen ve öğretmen adayları için derste eğitim teknolojisi kullanımı.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yaman, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersi bağlamında Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin yeterlik ve algıları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 57-71.

Varank, İ. ve Ergün, S.S. (2005). *Eğitim teknolojisi ve materyal geliştirme yeterliliklerinin belirlenmesi ve eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin bu yeterlilikle sahip olma derecelerinin incelenmesi için bir araştırma önerisi*. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 14. Sempozyumu, Denizli. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1. Cilt. 838-840.

Yalın, H.İ. (2002) *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.